

La casa romana

Recordem que els habitatges eren classificats segons tres tipus: *domus*, *insulae* i *villae*.

La domus

- Ocupada per una sola família.
- Estava orientada cap a l'interior, és a dir, l'aire i la llum entraven per dues obertures al sostre situades al centre de la casa i al seu voltant es trobaven les altres habitacions.
- No hi havia vista exterior perquè no hi havia finestres.
- Normalment tenien un sol pis, és a dir, eren planta baixa.
- Les diverses habitacions estaven destinades a un ús determinat.

Estances de la domus romana:

Vestibulum et fauces. A l'entrada de la casa hi havia una porta, **ianua**, que no donava directament al carrer, sinó que es trobava al mig del passadís que rebia el nom de vestibulum abans de la porta i fauces després de la porta. Al costat de l'entrada hi havia una habitació de l'esclau que feia de porter, cella **ostiarii**. A més de l'entrada principal, podia haver-hi una altra de secundària, **posticum**.

A banda i banda de la porta d'entrada hi havia les **tabernae**, sales que tenien accés al carrer i que el propietari llogava com a botigues o tallers artesanals, etc. Eren sales amb un taller d'obra on s'exposava la mercaderia, al fons hi havia la rebotiga. Tenien el sostre baix, per poder fer-hi un sostre mort, **pergula**, que servia de dormitori al botiguer.

Atrium: era el centre de la casa romana. Solia tenir una forma rectangular i una obertura al mig del sostre, l'impluvi, **impluvium**, per on entraven l'aire, la llum i la pluja que caïa en una petita piscina el **compluvium**, des d'on anava a parar a una cisterna dedicada als **lars**, als déus protectors de la família i de la llar.

Cubiculum. Era el dormitori. Aquests habitatges eren als costats de l'atri o del peristil, **peristylum**, una mena de jardí tancat. Eren estances no gaire grans i molt austeres, sense finestres i amb parets policromades.

Tablinum. Era una gran habitació situada al costat de l'atri, davant la porta d'entrada. Aquesta habitació era destinada al paterfamilias, és a dir, era el despтах de l'amo de la casa i tenia una obertura que donava accés al peristil.

Alae. Eren dos recintes que s'obrien als costats de l'atri dels quals no es coneix l'ús.

Triclinium. Habitació destinada a fer els àpats. Té el nom del triclini, llit on els romans s'estiraven per menjar. Solia situar-se al costat del tablinum. A les cases més luxoses, solia donar al peristil.

Era una peça amb tres llits adossats, un a cada paret, al mig hi havia una taula, on els esclaus deixaven els plats de menjar.

Andron. Era un passadís que comunicava l'atri i el peristil.

Peristylum. D'influència grega. Més ornamentat. Era un jardí interior voltat de columnes. Al centre hi creixien plantes i flors. Acostumava a haver-hi un estanyol, **piscina**. Estava ornat amb estatuetses, taules, columnes. Al voltant del peristil hi havia els dormitoris, **cubicula**, salons, **oeci**, i sales d'estar, **exedra**, que tenien forma semicircular, sense porta amb un banc al voltant.

Culina. Era la cuina. Sala petita i modesta amb un fogó fet d'obra. El fum sortia per una finestra o per una porta. Això resultava incòmode i molt perillós. Al costat de la cuina hi havia les lavabos, **lavatrina**, i el bany.

L'insula

Eren blocs de pisos de lloguer on vivien la major part dels ciutadans.

Podien tenir fins a 5 pisos.

Hi havia balcons i finestres exteriors, per poder aprofitar tot l'interior.

Les habitacions no tenien un ús determinat, de manera que cada família o llogater les utilitzava segons necessitava.

Les insulae es construïen amb fusta, el perill d'incendi sempre estava present. Un cop dins, hi havia llargues escales que comunicaven els diferents pisos i els petits apartaments. Aquests solien constar d'una sala més gran amb finestra o balcó que servia de sala d'estar, un parell de dormitoris i un distribuïdor, que també servia de cuina. No tenien aigua corrent i usaven letrines comunitàries.

Segons testimonis escrits de l'època eren pisos molt estrets, incomodes i perillosos (incendis, esfondraments)

Las villae

Eren les cases de camp dels romans benestants. Situades en llocs de bon clima, terra fèrtil a prop d'un riu o del mar i amb bona vista.

Els fundus o finca rústica.

Tenia 2 parts ben diferenciades:

- La granja dedicada als treballs de camp i les dependències dels treballadors, **villa rustica**.
- La residència del senyor i la seva família on posaven estances per descansar, **villa urbana**.

Hi havia vil·les que només compatien amb la **villa rustica** i el senyor dormia allí.

La villa rustica constava d'una part destinada a les feines agropecuàries amb 2 corrals, l'interior i l'exterior, i en cada un d'ells un abeurador, piscina.

Al voltant del pati interior hi havia l'edifici on vivien els esclaus encarregats de les tasques domèstiques.

També hi havia una cuina gran, un menjador, les habitacions i també el lavabo.

Les altres construccions estaven destinades a les feines del camp:

- cortes: corrals
- bubilia i equilia: estables per a bous i cavalls
- granarium: graner
- horreum: magatzem per productes agraris
- apothecae: magatzem de fruites

Els magatzems que podien comportar perill d'incendi es construïen en un edifici a part, completament separat de la villa rustica.

Al costat de la villa rustica hi havia l'era, com a les nostres masies.

La villa urbana tenia molt bona vista. Estava pensat com un lloc per descansar i retirar-se de la vida de la ciutat. Tenia totes les comoditats com les millors domus romanes. La seva estructura, però, no era exactament igual.

S'hi entrava pel peristil i solia tenir moltes finestres per poder gaudir de l'aire, la llum i el paisatge.

Les sales més importants eren:

- Els triclinis, que n'hi havia varis (d'estiu, d'hivern, per a grans reunions, el més petit, etc)
- Diversos dormitoris agrupats en un edifici separat per jardins i comunicats per galeries cobertes, **cryptoporticus**.
- Habitacions per descansar o dedicar-se a l'estudi: la **bibliotheca**.
- Les sales de bany tenien totes les comoditats de les termes públiques: piscina per poder nedar a l'aire lliure.

Decoració i mobiliari

Els paviments eren decorats amb mosaics, **opus musivum**, fets amb la tècnica d'origen hel·lenístic que consisteix en la incrustació de petites pedres, **tessellae**, que podien ser de marbre, de vidre, fins i tot de pedres precieuses que aconseguien bonics efectes cromàtics que s'assentaven en una capa de guix, calç o morter.

Hi poden distingir tres tècniques fonamentals:

- **Opus sectile**. Format per llosetes de marbre de colors de diverses mides.
- **Opus tessellatum**. Teselles regulars en forma de dau, quadrades o rectangulars. És la tècnica majoritària entre els mosaics que s'han conservat.
- **Opus vermiculatum**. Teselles diminutes que aportessin diverses formes per adaptar-se al dibuix. Era la part figurativa del mosaic. De vegades s'inseria en la part central o emblema. Podien ser vertaders quadres.

Les escenes podien ser de diversos temes segons anessin destinades:

- temes mitològics
- escenes de mar a l'impluvi
- temes de cacera al triclini, etc.

Les parets eren decorades amb pintures al fresc. Els temes acostumaven a ser mitològics, de paisatges exòtics, figures humanes.

El mobiliari

Les estances de la casa tenien pocs mobles. Tot el que servia per moblar la casa s'anomenava **supellex**.

Els mobles més importants de la casa romana eren els següents:

- El **Lectus**: llit. N'hi havia en diverses habitacions. Per menjar, **triclinium**, més baix, el **lectus**– sofa, el **lectus** per estudiar i el **lectus** per dormir, més alt que el nostre.

Diversos tipus de seients:

- **Subsellium**: tamboret sense braços ni respatller.
- **Sella**: cadira amb braços sense respatller.
- **Cathedra**: cadira amb un respatller llarg i arquejat.

Diversos tipus de taula, segons l'À's:

- Les taules que servien per exposar la vaixel·la durant un convit.
- Les **mensae**, taules generalment rodones, que eren les que estaven al costat del **triclinium** on els convidats podien deixar els plats a l'hora d'agafar el menjar.

Hi havia armaris de forma semblant als actuals, però² els objectes de valor es guardaven en una caixa de cabals i pesada, **arca**.

La il·luminació³

Els romans utilitzaven tres sistemes per il·luminar:

- torxes
- candeles, per la domèstica
- llànties, per la domèstica.